

7. Matviienko O. V. Stvorennia modeli spetsialista na zasadakh teorii osvithoi innovatyky / O. V. Matviienko // Pedahohika i psykholohiia. – 2004. – №3. – S. 44-52.
8. Nychkalo N. H. Transformatsiia profesiino-tekhnichnoi osvity Ukrainy : monohrafiia / N. H. Nychkalo. – K. : Ped. dumka, 2008. – 200 s.
9. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Pedahohika. Psykholohiia : zb. nauk. pr. / [redkol.: V. O. Ohnev`iuk ta in.] ; Kyiv. un-t im. B. Hrinchenka, In-t probl. vykhovannia NAPN Ukrainy. – K., 2008. – № 9. – S. 152-157.
10. Radkevych V. O. Kompetentnisnyi pidkhid do zabezpechennia yakosti profesiinoi osvity i navchannia / Valentyna Radkevych // Naukovo-metodychne zabezpechennia profesiinoi osvity i navchannia : materialy Vseukr. (zvit.) nauk.-prakt. konf. [23 bereznia 2012 r., m. Kyiv], In-t prof.-tekh. osvity NAPN Ukrainy [za zah. red.. V. O. Radkevych]. – K., 2012. – Vyp. 1. – S. 9-15.
11. Rudenko L. A. Formuvannia komunikatyvnoi kultury maibutnikh fakhivtsiv sfery obsluhovuvannia u profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladakh : monohrafiia / Larysa Anatoliivna Rudenko. – Lviv : Piramida, 2015. – 342 s. – Bibliohr. : s. 298-340.
12. Surmin Yu. P. Maisternia vchenoho: Pidruchnyk dlia naukovtsia. – K.: Navchalno-metodychnyi tsentr “Konsortsium z udoskonalennia menedzhment-osvity v Ukraini”, 2006. – 302 s.
13. Yahupov V. V. Modeliuvannia navchalnoho protsesu yak pedahohichna problema / V. V. Yahupov // Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka : nauk. metod. zhurn. / [holov. red. S. Sysoieva]. – K., 2003. – Vyp. 1. – S. 28-36.
14. Yahupov V. V. Sub`iektnist uchniv yak osnovna determinanta dystantsiinoho navchannia v systemi profesiino-tekhnichnoi osvity / V. V. Yahupov // Nauk. visnyk In-tu prof.-tekh. osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika : zb. nauk. prats : Vyp. 11 / Inst-t prof.-tekh. osvity NAPN Ukrainy ; [Red. kol. V. O. Radkevych (holova) ta in.]. – K. : Milenium, 2016. – S. 29-37.

Одержано статтю: 1.02.2019

Прийнято до друку: 22.02.2019

УДК 378.004.12:378:378.126:378.22

DOI: 10.15330/esu.15.96-104

Галина Михайлишин,

доктор філософських наук, професор,
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
(м.Івано-Франківськ, Україна)

Galyna Mykhaylyshyn,

Doctor of philosophical science, Professor,
Vasyl Stefanyk Precarpathian national university
(Ivano-Frankivsk, Ukraine)
galmuh60@gmail.com

Оксана Кондур,

кандидат фізико-математичних наук, доцент,
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
(м.Івано-Франківськ, Україна)

Oksana Kondur,

Candidate of physics and mathematics sciences,
Associate Professor, Vasyl Stefanyk Precarpathian
National university (Ivano-Frankivsk, Ukraine)
oxikon13@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНЦІВ З ЯКОСТІ ОСВІТИ

THE PEDAGOGICAL MODELING OF PROFESSIONAL TRAINING OF MANAGERS FROM QUALITY OF EDUCATION

Освітня глобалізація зумовила модернізацію української освітньо-наукової системи вищої освіти. З метою забезпечення її ефективності розроблено структурно-організаційну модель і професійної підготовки майбутніх управлінців з якості освіти у

зкладах вищої освіти. Модель є синтезом структурно-організаційної та структурно-функціональної компонент логіки організації підготовки. Структурно-функціональна компонента є синергетичною взаємодією цільового, змістового, теоретико-методологічного, організаційно-методичного, практичного і контрольного-результативного блоків. Структурно-організаційна компонента моделі включає цільовий, організаційно-формульований, діагностико-результативний етапи реалізації моделі. Розроблена модель призначена для ефективного формування у майбутніх професіоналів з управління якістю у закладах вищої освіти професійно-практичних, управлінсько-квалітологічних компетентностей.

Ключові слова: освітня система; заклад вищої освіти; управління якістю освіти, підготовка фахівців.

Educational globalization has led to the modernization of the Ukrainian educational and scientific system of higher education. In order to ensure its effectiveness, the structural and organizational model of the professional training of future quality managers in higher educational establishment has been developed. The model is a synthesis of the structural-organizational and structural-functional component of the logic of the training organization. Structural-functional component is a synergistic interaction of target, content, theoretical and methodological, organizational-methodical, practical and control-effective blocks. The structural and organizational component of the model includes target, organizational-forming, diagnostic and productive stages of implementation of the model.

The professional activity of a specialist in quality management in the field of education and science is presented as a process. A methodology is developed that involves formal and informal types of theoretical and practical training of a specialist in the quality of educational systems. Synthesis of organizational and managerial, organizational and methodological, organizational and pedagogical measures provides the choice and construction of methods for organizing theoretical and practical training in effective and optimal forms.

Synthesis of organizational and managerial, organizational and methodological, organizational and pedagogical measures provides the choice and construction of methods for organizing theoretical and practical training in effective and optimal forms.

In the process of research, the following methods were used: analysis, synthesis, pedagogical modeling, algorithmization, visualization.

The developed model is designed for effective formation of future quality management professionals in higher educational establishment of vocational, practical, managerial and qualitative competencies.

Key words: educational system; higher educational establishment; quality of education, training of specialists.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. З розвитком глобалізації виникла потреба транскордонної імплементації освітніх систем закладів вищої освіти (ЗВО) України до Європейського академічного простору освіти, науки та інноватики. Відбулися зміни міжнародного і національного правового та технічного регулювання в освіті. Трансформувались форми організації різних типів ЗВО, модернізується підготовка в них магістрів, аспірантів, докторантів філософії та докторів наук. Актуалізуються неперервна ступенева підготовка (у поєднанні з дослідництвом й інноватикою), післядипломне навчання, пролонговане підвищення кваліфікації та стажування. Сукупність даних процесів в освітніх системах зумовлює необхідність формування методології системного управління в галузі вищої освіти, а саме: обґрунтування, розроблення, впровадження нових моделей цільової підготовки фахівців, професіоналів з управління якістю у ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формуванню і вдосконаленню системи забезпечення та управління якістю вищої освіти в Україні присвячені дослідження вчених В. Андрущенко, Г. Єльнікової, С. Калашнікової, В. Ковтунця, О. Кузьміна, В. Кременя, Т. Лукіної, В. Лугового, Ю. Рашкевича, Ж. Таланової, Т. Фінікова, О. Шарова, В. Яковлевої та інших (див., наприклад [1-5]). Нами досліджувались ці питання в роботах [6-8].

Виокремлення невирішених раніше аспектів загальної проблеми. Освітня глобалізація посилює вимоги до якості освіти у ЗВО. Міністерство освіти і науки України з осені 2018 року почало формувати з перспективою розвитку мережі експертів із забезпечення якості вищої освіти в Україні, що аргументує потребу в формуванні системи професіоналів з управління якістю у ЗВО.

Формування цілей статті (постановка завдання). У статті запропонована модель підготовки професіоналів з управління якістю освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Професійна діяльність фахівця з управління якістю в сфері освіти і науки – це процес, який передбачає:

- 1) *володіння фахівцем системно-управлінськими здатностями* (організаційно-управлінськими, психолого-педагогічними, науково-дослідницькими, інтелектуальними, комунікативними), *професійно-важливими якостями* (науковими фундаментальними та прикладними, міждисциплінарними знаннями, самодостатністю, ініціативністю, цілеспрямованістю, інтуїтивною передбачуваністю, рішучістю, стратегічним аналітичним міжпредметним ноосферо- та суспільно-системним мисленням) *спеціальними вміннями й навичками* (формувати та аргументовано висловлювати й відстоювати свою точку зору шляхом конструктивного діалогу, приймати адекватні самостійні управлінські рішення; моделювати та прогнозувати стан і розвиток освітньо-наукових систем)
- 2) *готовність фахівця до виконання професійних педагогічних, психологічних, соціально-економічних, організаційно-управлінських, науково-дослідних, проектних, контрольних, експертних, нормативних, квалітологічних, просвітницьких завдань у сфері управління якістю часткових компонентів середовища освітнього простору та його систем в цілому;*
- 3) *сформованість у фахівця професійно-практичних компетентностей* (ефективно здійснювати професійну, педагогічну, просвітницьку, соціоекономічну, управлінські діяльності згідно з вимогами професійного середовища ефективно реалізовувати механізми управління якістю в сфері освіти і науки; бути *акредитованими уповноваженими органами* щодо прав проведення експертно-контрольної, інспекційної, страхової, дозвільно-ліцензійної (експертиза, аудит, сертифікація) і нормувальної (стандартизації, верифікації метрології) діяльності у ході професійної адаптації, становлення та підвищення кваліфікації самовдосконалення та зайнятості впродовж життя;
- 4) *сформованість у фахівця управлінсько-квалітологічних компетентностей* (з методології навчання професійноорієнтованих та спеціальних дисциплін у галузі квалітології та управління нею, управлінсько-педагогічної методології, освітнього менеджменту та політики, системного аналізу якості складових академічного простору освіти та науки, стратегічного менеджменту, маркетингу та технологій управління, загальної та професійної педагогіки та психології, організації управління якістю у ЗВО, педагогічного моделювання,

контролю та інноватики, менеджменту і проектування соціально-педагогічних систем, організації системних процесів управління у ЗВО).

У нашому трактуванні *модель підготовки фахівця* – це результат педагогічного моделювання, проект ефективної технології організації процесу підготовки; віддзеркалення її будови, складових компонентів (блоків, елементів), якостей специфіки (властивостей і функцій), системних процесів і взаємозв'язків, змісту за цільовим призначенням на рівнях організації системного управління. Процес підготовки та його забезпечення полягає в організації теоретичного та практичного навчання, дослідництва, стажування у професійному середовищі (різного типу) і прогнозування розвитку ступеневої неперервної системи цільової підготовки як об'єкту педагогічного дослідження, презентація соціокультурної форми педагогічної моделі.

Розроблена нами методика передбачає формальні та неформальні види організації теоретико-практичної підготовки фахівця з якості освітніх систем. До перших, *формальних*, належать теоретична навчально-пізнавальна діяльність з методики навчання спеціальних педагогічних і психологічних, соціально-гуманітарних і суспільно-політичних дисциплін, наприклад: освітня політика, менеджмент якості, екологічний і соціальний менеджмент, теорія управління, стратегічний менеджмент та маркетингу, квалітологія й наукометрія, статистика системного аналізу якості, методологія наукових досліджень; організації науково-дослідної практичної діяльності. До других, *неформальних*, відносять ті, які базуються на спонтанній соціальній взаємодії, міжособистісних взаєминах, особистому виборі для забезпечення відчуття причетності, взаємодопомоги, партнерського спілкування, відображення реального стану виконаної роботи колективу у групах, особисто здобувачем освіти, евристичні методи.

Запропонована методика охоплює наступні складові:

- *методичну – сукупність* форм, методів, заходів організації теоретичної, практичної та стажувальної педагогічної діяльності для виконання практичного організаційно-управлінського освітньо-наукового планування, проектування, конструювання, прогнозування, моделювання, моніторингу, аудиту, професіоналізації, паспортизації, дослідження;
- *організаційну* як складне, *інституційне утворення* (об'єднання) сформоване з навчальних, наукових, виробничих, громадських, соціальних, управлінських, інституційних підрозділів, органів самоврядування у формі спільної діяльності керівництва, адміністраторів, науково-педагогічних працівників, студентів, науковців, роботодавців, громадськості;
- *опис* конкретних прийомів, заходів, способів, науково-педагогічної, педагогічної, науково-дослідної діяльності, міжінституційної мобільності в процесі професійної підготовки;
- *систему* операцій, процедур визначення, встановлення фактів, дослідження явищ і процесів;
- *комплекс заходів/дій*, спрямованих на досягнення результату (ефективність і якість) практичної і професійної підготовки.

Синтез організаційно-управлінських, організаційно-методичних, організаційно-педагогічних заходів забезпечує вибір і побудову методики організації *теоретико-практичної підготовки за ефективними і оптимальними формами*.

Розроблена структурно-функціональна модель формування професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців,

професіоналів з управління якістю в ЗВО побудовано на засадах системного, програмно-цільового, структурно-функціонального, синергетичного, системно-діяльнісного підходів. Модель є аналітично-графічною візуалізацією опису об'єкту дослідження – процесу формування професійно-практичної управлінсько-квалітологічної компетентності майбутніх фахівців, професіоналів з управління в ЗВО.

Підставою для структурно-функціонального моделювання процесу підготовки фахівців, професіоналів з управління якістю в ЗВО є соціальне замовлення (див. рис. 1) – суспільна потреба у висококваліфікованих спеціалістах з управління якістю освітньо-наукових систем ЗВО в умовах глобалізації.

Цільовий блок моделі визначає мету професійної підготовки – формування управлінсько-квалітологічної компетентності. Змістовний блок охоплює організаційно-управлінську складову структури та змісту підготовки цільових категорій магістрів, аспірантів і студентів, відповідно змістове наповнення професійно-орієнтованих та соціально-економічних, природничо-наукового професійно-практичного циклів, вибіркової спеціальної, регіональної та індивідуальної підготовки магістрів як майбутніх керівників, адміністраторів, управлінців з якості в ЗВО.

Змістовий блок ефективно реалізується у синергетичному поєднанні з *теоретико-методологічним* через науково-методичне забезпечення організації професійної підготовки. *Практичний* блок передбачає організацію навчально-виховного і спільно науково-дослідного процесів, залучення аспірантів і студентів до науково-дослідних робіт, практичної професійно-орієнтованої діяльності у наукових, науково-виробничих лабораторіях, наукових майданчиках і полігонах, органах технічного регулювання та інституцій управління ними, спільну координацію ЗВО і майбутніх працедавців. *Контрольно-результативний* блок включає оцінювання за рівнями підготовки у визначених критеріях параметральної метрики. Результатом передбачена професійно-практична управлінсько-квалітологічна компетентність майбутніх фахівців і професіоналів у сфері освіти, науки та інноватики.

Підставою моделювання *організації управління* процесом професійної підготовки фахівців і професіоналів з управлінсько-квалітологічними компетентностями для сфери освіти, науки та інноватики, як і у попередній структурно-функціональній моделі, є суспільне соціальне замовлення на висококваліфікованих управлінців якістю ЗВО. Модель є схематизованою візуалізацією організаційно-управлінських та організаційно-педагогічних заходів забезпечення результативності освітнього процесу підготовки, як системи структурно-організаційних та структурно-функціональних компонентів у блоках цільовому, організаційно-формульованому, діагностико-результативному (див. рис. 2).

Цільовий блок моделі відповідає за організацію ціленаправленості процесу дослідження, визначає стратегічну мету та конструктивні тактичні завдання. На меті вбачаємо управління якістю підготовки як процесу результативності функціонування освітньої системи завдяки удосконаленню методики організації управління нею у ЗВО і науково-методичного забезпечення організаційно-управлінських процедур її покращення.

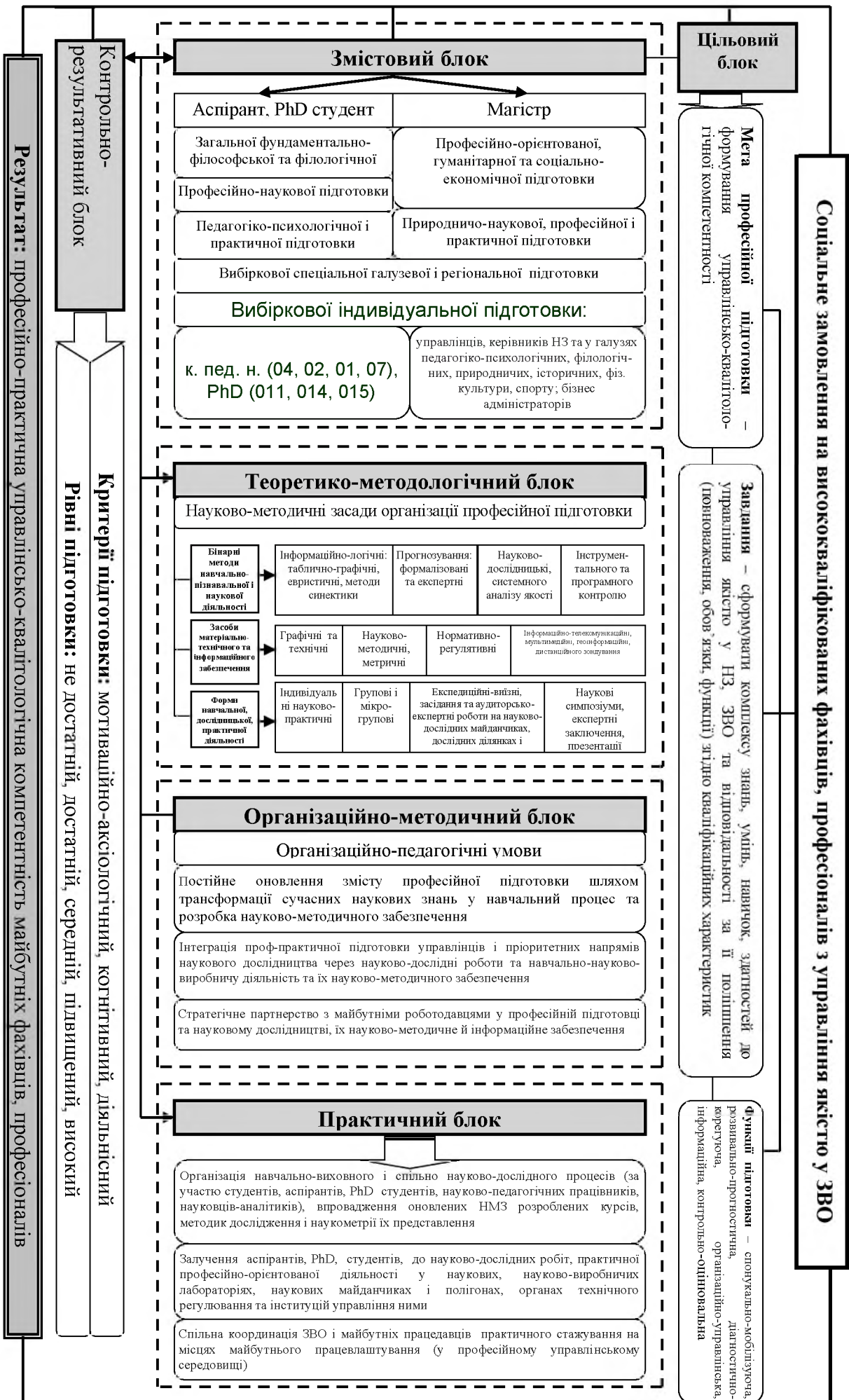

Рис. 1. Структурно-функціональна модель формування професійно-практичної управлінсько-кваліфікаційної компетентності майбутніх фахівців, професіоналів з управління якістю в ЗВО

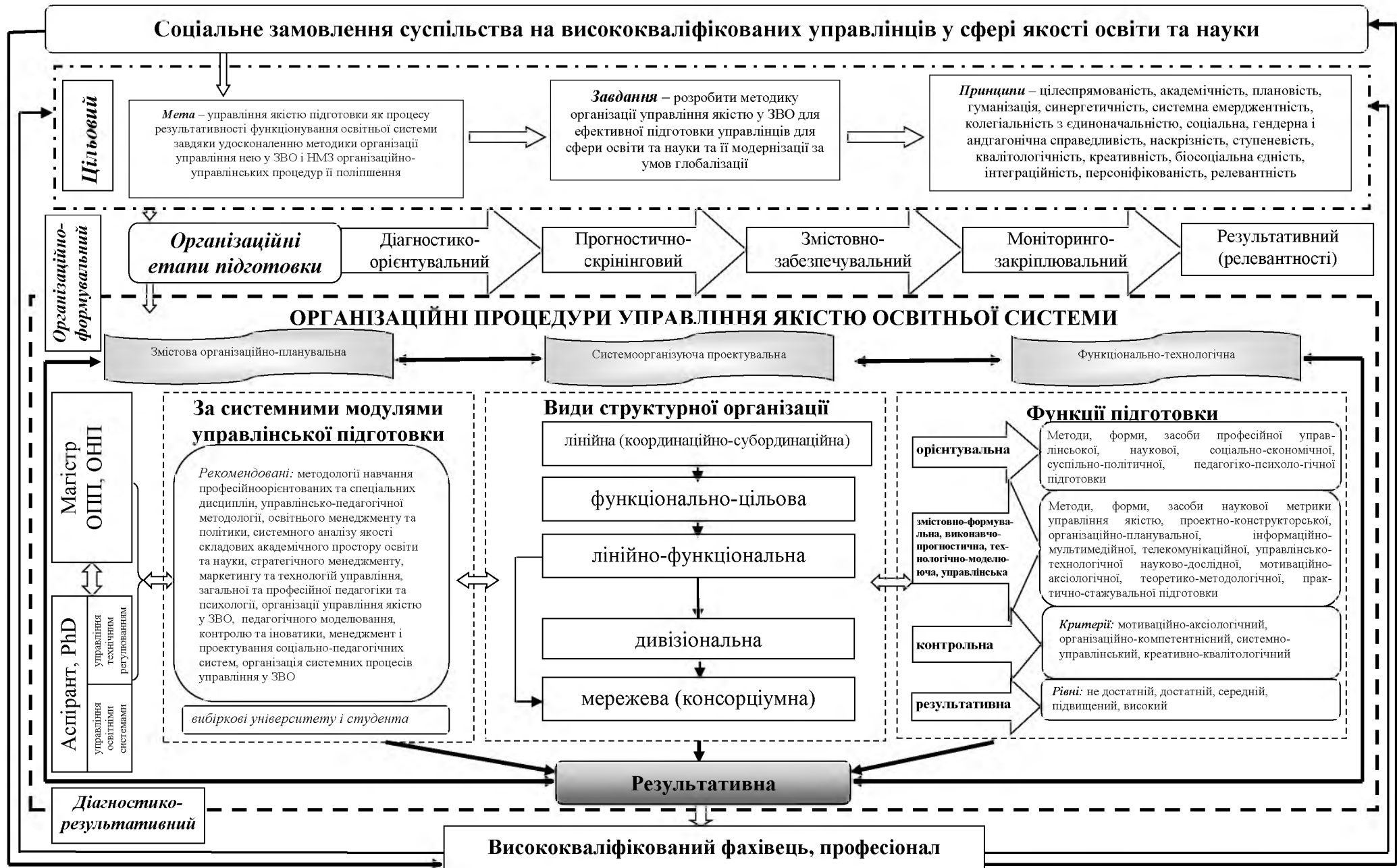

Рис. 2. – Структурно-організаційна модель управління якістю підготовки майбутніх управлінців з якості в НЗ (ЗВО)

Організаційно-формульальний блок включає наступні організаційні етапи підготовки: діагностико-орієнтувальний (обумовлює формування у майбутніх управлінців з якості професійно-орієнтованої спрямованості мотивації та зацікавленості для вирішення соціальних, політичних, управлінських, педагогіко-психологічних проблем у сфері квалітології); прогностично-скрінінговий (фахова орієнтація студента на здобуття додаткових перекресних компетентностей з методології системного управління якістю на основі інформаційного скрінінгу попередньо здобутих знань, умінь, навичок, здатностей і здібностей шляхом системного аналізу їх інтелектуального потенціалу загально-професійної підготовки); змістовно-забезпечувальний (набуття професійно-практичних компетентностей управлінсько-квалітологічного характеру для розроблення, обґрунтування, планування управління якістю складних систем в сфері освіти, науки та інноватики); моніторинго-закріплювальний (моніторинг якості рівнів підготовки за розробленими критеріями параметральної метрики); результативний (системний аналіз ефективності організації управління навчально-пізнавального процесу професійної підготовки майбутніх фахівців і професіоналів з управління якістю, релевантність навчальних і наукових результатів).

Структурно-організаційна модель управління якістю підготовки майбутніх управлінців з якості в ЗВО включає організаційні процедури управління якістю освітньої системи у підсистемах.

Синергетична єдність функціонування структурно-організаційної моделі управління якістю підготовки майбутніх управлінців з якості у ЗВО реалізується синхронізованістю блоків будови моделі - цільовим, організаційно-формульальним - за процедурами управління якістю освітньої системи у підсистемах і завдяки контрольно-результативної функції забезпечує результативний діагностико-результативний блок.

Висновки. Методика організації управління якістю освітніх систем у ЗВО сформульовано як систему *науково-обґрунтованих синергетичних методів* (навчально-пізнавально, науково-дослідницького, практично-стажувального), засобів матеріально-технічного та інформаційно-телекомунікаційного забезпечення (науково-методичних, нормативно-регулятивних) і *синхронізованих форм* теоретичного та практичного навчання, навчально-дослідницької, наукової, проектно-пошукової, виробничо-інституційної, адміністративно-управлінської, педагогічно-психологічної системної діяльності. *Спосіб організації* професійної підготовки студентів, слухачів за видами діяльності зумовлений закономірностями збалансованості цілей навчання, дослідництва, стажування, формування у фахівців та професіоналів з управління якістю освітніх систем професійних компетентностей із забезпечення їх фахової реалізації.

Розроблена структурно-функціональна модель професійної підготовки майбутніх фахівців і професіоналів з управління якістю у ЗВО призначена для ефективного формування у них професійно-практичних, управлінсько-квалітологічних компетентностей.

Описані моделі є складовими структурно-логічного алгоритму обґрунтування, формування і забезпечення методики організації управління освітніми системами.

Література

1. Андрущенко В. Філософія освіти ХХІ століття: пошук пріоритетів. Філософія освіти. Київ: Майстер-клас. 2005. №1. С. 5-17.
2. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. 168 с.

3. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд. За заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. Київ : ДП «НВЦ “Пріоритети”», 2015. 84 с.
4. Лукіна Т. Якість освіти. Енциклопедія освіти. Академія наук України : головн. ред. В. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
5. Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи : за заг. ред. О. І. Локшиної. Київ : К.І.С., 2004. 128 с.
6. Кондур О.С. Кваліметричні технології в управлінні закладом вищої освіти. Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. Вип.33, 2018. С. 105-114.
7. Кондур О.С. Міжнародні модернізації освітніх систем у сфері управління якістю та забезпечення сталості : колективна монографія “Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку” : за заг. редакцією Рідей Н.М. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2018. 675 с. (с. 129-173).
8. Mykhaylyshyn G, Chervinska I, Kondur O. Teoretyczne oraz metodyczne zasady monitorowania jakości edukacji uniwersyteckiej. Освітній простір України. Вип.14. – 2018. –217-223.

References

1. Andrushchenko V. Filozofia osvity XXI stolittia: poshuk prioritativ. Filozofiya osvity. 2005. №1. S. 5-17.
2. Rashkevych Yu. M. Bolonskyj proces ta nova paradygma vuschoji osvity : monografija. Lviv : Vydavnytvo Lvivskoji polithehniky, 2014. 168 s.
3. Rozvytok systemy zabezpezhennia yakosti vyshchoji osvity v Ukrajinі : informacijno-analitycznyj ogliad / Za zag. red. S. Kalashnikovoji ta V. Lugovogo. Kyiv: DP „NVC Prioritety”, 2015. 84 s.
4. Lukina T. Yakist osvity. Entsyklopediya osvity. Academiya Nauk Ukrainy; holov. redactor V. Kremen. Kyiv : Yurinkom Inter, 2008. 1040 s.
5. Monitoryng yakosti osvity: svitovi dosiahnennya ta ukraïnski perspektyvy. / za zah. red. O. I. Lokshynoyi. Kyiv: KI.S., 2004. 128 s.
6. Kondur O.S. Kvalimetryczni tehnologiji v upravlinni zakladom vyshchoji osvity // Visnyk Lvivskogo universytetu. Serija pedagogiczna. V. 33, 2018. S. 105-114.
7. Kondur O.S. Miznarodni modernizacija osvitnich system u sferi upravlinnia yakistiu ta zabezpezhennia stalosti. Kolektyvna monografija : za zah. red. Ridej N.M. Kyiv: Vud. NPU im. Dragomanova, 2018. S. 129-173.
8. Mykhaylyshyn G, Chervinska I, Kondur O. Teoretyczne oraz metodyczne zasady monitorowania jakości edukacji uniwersyteckiej // Osvitnij prostir. Vyp. 14, 2018. S.217-223.

Одержано статтю: 6.03.2019

Прийнято до друку: 29.03.2019

УДК 378: 7.02

DOI: 10.15330/esu.15.104-110

Микола Пригодін,

старший викладач, член Національної спілки дизайнерів України, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди (м. Харків, Україна)

Mykola Pryhodin,

Senior lecturer, member of the National Union of Designers of Ukraine, Kharkiv National Pedagogical University named after G. S. Skovoroda

(Kharkiv, Ukraine)

russaguila1769@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS OF CREATIVE ABILITIES FORMING OF THE FUTURE TEACHER OF FINE ARTS IN THE PROCESS OF PEDAGOGICAL ACTIVITY

У статті висвітлено теоретико-практичні аспекти формування творчих умінь майбутнього вчителя образотворчого мистецтва в процесі педагогічної діяльності. Формування творчих умінь обумовлено використанням низки наукових методів: